

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Rev 929/06
17.05.2006. godina
Beograd

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Vojimira Cvijovića, predsednika veća, Branislave Apostolović, Jovanke Kažić, Milomira Nikolića i Vesne Popović, članova veća, u pravnoj stvari tužioca AA, čiji je punomoćnik AB, adv., protiv tužene BB, čiji je punomoćnik BA, adv., radi izmene odluke o čuvanju i vaspitavanju deteta, odlučujući o reviziji tužene izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Nišu Gž.2498/05 od 2.12.2005. godine, u sednici održanoj 17.5.2006. godine, doneo je

R E Š E N J E

UKIDAJU SE presuda Opštinskog suda u Nišu P.4821/03 od 15.6.2005. godine, i presuda Okružnog suda u Nišu Gž.2498/05 od 2.12.2005. godine, i predmet vraća na ponovno suđenje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Opštinskog suda u Nišu P.4821/03 od 15.6.2005. godine, stavom prvim izreke odlučeno je da se menja odluka o poveravanju na čuvanje i vaspitanje mal. MM određenog presudom P.5947/96 od 9.6.1998. godine, tako što se mal. MM poverava na čuvanje i vaspitanje tužiocu AA, kao ocu. Stavom drugim izreke obavezana je tužena da svom sinu MM na ime svog doprinosa za izdržavanje plaća mesečno 21% od ličnog dohotka koji prima kod "VV" počev od 21.2.2000. godine, pa ubuduće dok za to postoje zakonski uslovi i to svakog meseca unapred najkasnije do 5. u mesecu za tekući mesec poštom na adresu tužioca. Stavom trećim izreke obavezan je tužilac da tuženoj omogući viđenje mal. MM jednom nedeljno subotom od 10. do 20 časova sa preuzimanjem deteta u Centru za socijalni rad "GG" i vraćanjem ispred zgrade gde dete živi sa ocem. Stavom četvrtim izreke odlučeno je da se menja presuda Opštinskog suda u Nišu P.5947/96 od 9.6.1998. godine u delu odluke o čuvanju i izdržavanju mal. MM u stavovima dva, tri i četiri, dok u ostalom delu ista presuda ostaje neizmenjena. Stavom petim izreke obavezana je tužena da isplati tužiocu iznos od 35.750,00 dinara na ime naknade troškova parničnog postupka.

Odlučujući o žalbi tužene Okružni sud u Nišu je presudom Gž.2498/05 od 2.12.2005. godine odbio žalbu kao neosnovanu i potvrdio prvostepenu presudu.

Protiv navedene drugostepene presude tužena je blagovremeno izjavila reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i zbog pogrešne primene materijalnog prava.

Ispitujući pobijanu presudu u smislu čl.386. ZPP, Vrhovni sud je našao da je revizija tužene osnovana.

Prema utvrđenju nižestepeni sudova, među strankama je vođen parnični postupak P.5947/96 u kome je doneta presuda 9.6.1998. godine, kojom je razveden brak stranaka a mal. sin MM poveren na čuvanje i vaspitanje majci BB a tuženi AA obavezan da mal. MM plaća izdržavanje u iznosu od 20% od svoje zarade s tim što je tužena obavezana da omogući viđenje tužioca AA sa mal. sinom. Nakon pravnosnažnosti presude pokrenut je postupak izvršenja pred Opštinskim sudom u Nišu pod brojem 232/99 po predlogu BB protiv AA radi predaje mal. MM koji nije okončan, a mal. MM rođen __. godine u __ i dalje se nalazi kod oca umesto kod majke. Centar za socijalni rad "GG" u svom izveštaju od 30.6.2003. godine ističe da je potreban dugotrajni rad sa mal. MM i njegovim roditeljima, da prinudnim putem nije izvršeno mišljenje - odluka suda o poveravanju deteta majci, da je sa majkom napravljen pomak u saradnji i u komunikaciji i da bi primena sila još više narušila psihičko stanje deteta, da je mal. MM izričit i nadalje da ostane sa ocem koji se do sada adekvatno starao o njemu i da je mišljenje stručnog tima da su ispunjeni uslovi za izmenu ranije sudske odluke o poveravanju deteta, da se mal. MM poveri ocu AA na dalje čuvanje i vaspitanje i da je otac ispoljio potrebnu fleksibilnost i saradnju u zaštiti interesa deteta. Odbili su predlog tužene za novo veštačenje smatrajući da je dovoljno za odlučivanje i veštačenje izvršeno 30.5.2003. godine.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, nižestepeni sudovi su pogrešno primenili materijalno pravo kada su našli da treba izmeniti odluku o poveravanju, čuvanju i vaspitavanju mal. MM ocu AA, bazirajući svoju odluku na mišljenju Centra za socijalni rad učinjenog od 30.5.2003. godine, a prvostepenu odluku sud je doneo tek 15.6.2005. godine, nakon 2 godine od učinjenog veštačenja. Pri tome, nisu uzeli u obzir da je dete u međuvremenu od izvršenog veštačenja kada je imalo 9 godina napunilo 11 godina i kada je njegov intelektualni i emocionalni status drugačiji u odnosu na dan kada je vršeno veštačenje.

S toga tužena osnovano u reviziji ukazuje da je usled pogrešne primene materijalnog prava činjenično stanje nepotpuno utvrđeno.

Naime, nižestepeni sudovi su pogrešno primenili materijalno pravo kada su odbili predlog tužene da se obavi novo sudsko psihijatrijsko veštačenje kako tužioca (oca deteta) radi utvrđivanja stanja njegovog duševnog zdravlja a nosežno o momćnosti da se brine. stara i vaspitava dete kao i da se izvrši negled samog deteta radi

zdravlju i posebno o mogućnosti da se brine, stara i vaspitava dete kao i da se izvrši pregled samog deteta radi utvrđivanja da li eventualno kod deteta postoje određene manifestacije poremećaja u psihičkom sazrevanju, da li ima drugih psihičkih posledica nastalih usled odvojenosti od majke, kao i da se precizira koliki je značaj komuniciranja sa oba roditelja u budućem razvoju deteta. Ovu obavezu sudovi su naročito imali prema čl.3.st.1. Konvencije o pravima deteta koja je ratifikovana 1990. godine ("Službeni list SRJ" br.15/90), kojom je predviđeno da u svim aktivnostima koje se tiču dece, bez obzira da li ih preduzimaju javne ili privatne institucije, od prvenstvenog značaja su najbolji interesi deteta. Stavom drugim istog člana predviđeno je da se detetu obezbedi takva zaštita i briga koja je neophodna za njegovu dobrobit uzimajući u obzir prava i obaveze njegovih roditelja ili drugih lica koji su za dete odgovorni. Ista ovakva obaveza predviđena je u našem zakonodavstvu odredbama čl.130. i čl.125. Zakona o braku i porodičnim odnosima kojima je predviđeno da sud koji donosi odluku o poveravanju dece na čuvanje i vaspitanje, dužan je da pribavi mišljenje i predlog organa starateljstva i da na pogodan način ispita sve okolnosti koje su od značaja za pravilan duhovni i fizički razvoj deteta i da se prilikom donošenja odluke rukovodi prvenstveno interesima deteta. Pri tome, posebno se uzimaju u obzir emocionalne potrebe i želje deteta o čemu se pribavlja mišljenje odgovarajućih stručnjaka uvek kad okolnosti slučaja to zahtevaju.

Staranje o životu, zdravlju, obrazovanju i stanju deteta predstavlja skup ovlašćenja koja po pravilu pripadaju roditeljima kao vršiocima roditeljskog prava. Ostvarivanje tog prava, uslovljeno je interesima deteta koji se kao pravno zaštićen interes određuje obimom subjektivnog ovlašćenja roditelja. Zbog toga rešavanje pitanja roditeljskog prava na način koji treba da obezbedi zadovoljavanje potreba i interesa deteta nalaže sudu koji donosi odluku o poveravanju dece na čuvanje i vaspitanje obavezu da na pogodan način prema svim okolnostima konkretnog slučaja ispita sve okolnosti koje su od značaja za pravilan duhovni i fizički razvoj i vaspitanje deteta sa što manje rizika za uspešan emocionalni status i socijalizaciju deteta. Nezadovoljenje potreba deteta na pravi i pogodan način kojim će se obezbediti pravilan duhovni i fizički razvoj deteta predstavlja razlog za pravnu intervenciju.

Kako su nižestepeni sudovi prilikom odlučivanja uzeli u obzir mišljenje Centra za socijalni rad od 30.5.2003. godine, sačinjenog 2 godine pre donošenja prvostepene odluke, i pri tome neosnovano odbili predlog tužene da se izvrši novo sudsko psihijatrijsko veštačenje, kako tužioca oca tako i deteta, a naročito imajući u vidu da je dete u trenutku donošenja prvostepene presude napunilo 11 godina, pa je sud imao obavezu da na pogodan način pribavi mišljenje deteta u saradnji sa školskim psihologom odnosno organom starateljstva ili drugom ustanovom specijalizovanom za posredovanje u porodičnim odnosima u prisustvu lica koje dete samo izabere.

Sa iznetih razloga, Vrhovni sud je na osnovu čl.395. st.2. ZPP, ukinuo nižestepene odluke i odlučio kao u izreci.

U ponovnom postupku, prvostepeni sud će u izloženom smislu upotpuniti činjenično stanje, tako što će odrediti novo veštačenje koje će voditi računa prevashodno o potrebama i interesima deteta i uzeti u obzir njegovu mišljenje, a u cilju potpunog i pravilnog utvrđenja stvarnog stanja a s tim u vezi potpune i pravilne odluke o poveravanju deteta, rukovodeći se prevashodno interesima deteta.

Na osnovu čl.357. st.2. i 3. Porodičnog zakona ("Službeni glasnik RS" br.18/2005, koji je u primeni od 1.7.2005. godine) Vrhovni sud je odlučujući o reviziji tužene primenio odredbe ranije važećeg Zakona o braku i porodičnim odnosima ("Službeni glasnik SRS" br.22/80, 11/88 i "Službeni glasnik RS" br.22/93, 25/93, 35/94, 46/95 i 29/01).

Predsednik veća - sudija

Vojimir Cvijović, s.r.

Za tačnost otp Ivanka

Upravitelj pisarnice

Mirjana Vojvodić

dm